

Пред новим кругом дигитализације

Никола Марковић*

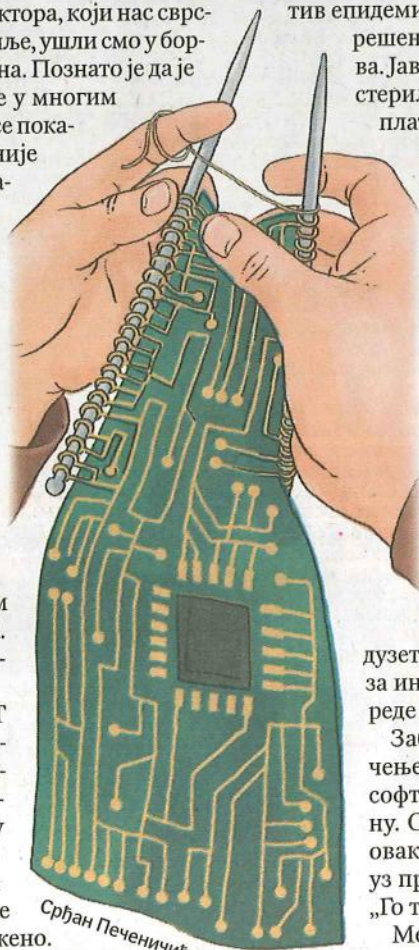
У Србији 80 одсто домаћинстава има интернет, а 72 одсто људи (од 16. до 74. године) користи рачунар. У ИТ сектору у Србији је око 2.500 компанија са 30.000 информатичара. Укупно, око 70.000 особа ради на информатичарским пословима у привреди и јавним службама. Целокупни приход ИТ сектора у 2018. години је био 2,5 милијарди евра. Извоз софтвера и ИТ услуга прошле године је износио око 1,5 милијарди евра, што је резултат рада око 25.000 софтверских стручњака.

С приказаним потенцијалом сектора, који нас сврстава међу средњеразвијене ИТ земље, ушли смо у борбу против пандемије вируса корона. Познато је да је пандемија изазвала велике штете у многим делатностима. Међутим, већ сад се показало да мање штете трпе компаније које су у већој мери дигитализовале своје пословање. Оне мање зависе од живог рада и лакше прилагођавају производњу новим условима. Очекује се да ће, поучене овим искуством, и друге компаније интензивирати процесе дигитализације пословања. То ће допринети порасту тражње за рачунарима и одговарајућим софтвером.

Велики број компанија мораће да мења и свој апликативни софтвер или чак да наручи софтвер за нове пословне операције да би се прилагодили новим потребама и условима пословања. То ће увећати послове ИТ компанија које производе софтвер.

Највећи проблем за домаћи ИТ сектор биће то што ће неки корисници његових услуга престати да раде, а у посебно тешком положају биће ИТ компаније које су пословале с клијентима из угоститељства, туризма, саобраћаја и још неких делатности чије је пословање тренутно веома угрожено. Ипак, процењује се да ће због овога бити оштећен мањи број ИТ компанија, и зато се очекује да ће сектор у целини бити један од носилаца опоравка и модернизације привреде и јавних служби.

Сада се, у ствари, показало да је ИТ сектор и развијенији и виталнији него што се претпостављало. Пример за то су школе и факултети, који су већ следећег дана по објављивању ванредног стања наставили рад уз помоћ ТВ сигнала и интернета. Велики део куповина и плаћања пренет је на интернет, који је постао и водећа инфраструктура за информисање. Електронски рецепти ослободили су десетине хиљада људи обавезе одласка код лекара. И поред великог пораста интернет саобраћаја, мрежа је врло функционална и стабилна. Све основне евиденције о грађанима интегрисане су у оквиру десетина сервиса Е-управе. Суочили смо се и с радом Е-пијације итд. Имајући

Срђан Печеничић

у виду виталност и предности примене савремених ИКТ, очекује се велики пораст интересовања за ову технологију и у другим делатностима и фирмама.

Такође, многе компаније, то где је технолошки било могуће, протеклих недеља су прешле на „рад од куће“. Овим је спречен прекид пословања и настанак великих штета. Истовремено, радници су били здравствено безбеднији, уз смањене режијске трошкове компанија и више слободног времена за запослене. Рад на даљину је уведен као алтернатива прекиду пословања, али могућа је његова примена и после пандемије.

Недавно је на позив Фонда за иновације, за само неколико дана, пристигло око 300 иницијатива за разне видове примене високих технологија у борби против епидемије. Од њих 300, изабрано је дванаест решења чију израду ће финансирати држава. Јавност зна за неке од тих иновација: УВ стерилизатор, кабина за дезинфекцију, ИТ платформа за брзу размену порука кроз медицинске системе у кризним ситуацијама, заштитна маска са измењивим филтером ...

На сајту www.digitalnasolidarnost.gov.rs дати су и линкови на око 100 бесплатних дигиталних платформи које омогућавају учење на даљину, читање књига, гледање филмова, рад на даљину итд. Понудиле су их организације као што су: „Супер школа“, „Пегла“, „Телеком“, Београдска филхармонија, Народна библиотека Србије, „Мајкрософт“, Југословенска кинотека, Народни музеј, ИТ4-Биз и други. На сајту министра за иновације у току је и позив ИТ компанијама и технолошким предузетницима да се придруже иницијативи за иновативна решења која могу да унапреде систем борбе против ковида 19.

Забрана кретања и потреба за ограничењем окупљања подстакле су и примену софтвера за одржавање скупова на даљину. Ових дана све чешће се и одржавају овакви пословни састанци и предавања уз примену платформи: „Зум“, „Вебикс“, „Го ту митинг“ и других.

Међутим, упоредо са залагањем за масовну дигитализацију пословања, за рад од куће, примену друштвених мрежа, интеграцију свих јавних система, Друштво за информатику указује и на низ негативних ИТ појава, као што су: угрожавање приватности грађана, ширење лажних вести преко друштвених мрежа, отуђивање људи, пораст сајбер криминала, зависност од интернета и мобилних телефона... Реч је о појавама које захтевају ефикасније мере струке и државе јер угрожавају укупне корисне ефекте информатизације.

Иако и саме у садашњим условима трпе велике штете, пред ИТ компанијама стоје и велики задаци. С правом се очекује да масовна дигитализација пословања буде у основи обнове рада привреде и јавних служби. Тиме ће се ИТ компаније и информатичари потврдити као велики развојни потенцијал Србије.

*Председник Друштва за информатику Србије